

Työllisyys ja työttömän edut sekä hyvinvointi puolueiden vaaliohjelmissa

Puolue- ja vaaliohjelmapoiminnot

	Kesk.	Kok.	PS	SDP	Vas.	Vihreät
Veroja alennetaan	?	✓	✓	✗	✗	✗
Sosiaaliturvaa ei leikata	✗	✗	?	✓	✓	✓
Ansiosidonnaista työttömyysturvaa ei porrasteta	✗	✗	✗	✓	✓	✗
Palkkatuesta ei leikata	?	✗	?	✓	✓	?
Työllisyyspalveluihin panostetaan tai niitä uudistetaan	✓	✓	?	✓	✓	✓

kyllä

ei selkeää kantaa

ei

Sisällys

Työllisyys ja työttömän edut sekä hyvinvointi puolueiden vaaliohjelmissa

1) Keskusta.....	3
Oikeus työhön, velvollisuus työhön	3
Työelämän ovet auki kaikille	3
Työttömyysturvaan peruskorjaus	3
Vauhtia työperäiseen maahanmuuttoon!	4
Tulot ja menot tasapainoon – kahden vaalikauden talouden tervehdyttämishjelma	4
Julkisen talous tervehdytettävä kahdessa vaalikaudessa etupainotteisesti	4
Valtion menoja priorisoitava.....	5
2) Kokoomus	6
Nyt on oikea aika kääntää Suomen talous ja suomalaisten elintaso nousuun	6
Nyt on oikea aika lopettaa velaksi eläminen	7
Lisää hyvinvointia ja vähemmän syrjäytymistä. Nyt on oikea aika.	7
3) Perussuomalaiset (ei varsinaisesti nimettyä vaaliohjelmaa)	9
Kehitetään työmarkkinoita ja yrittäjien eläketurva.....	9
4) SDP.....	10
Suomesta koulutuksen kärkimaa	10
Parempaa työelämää	10
Oikeudenmukaista ja vastuullista talouspolitiikka	10
Palveluita, jotka toimivat kaikille	11
5) Vasemmistoliitto.....	12
Hyvää työtä kaikille	12
Köyhyyttä on vähennettävä	12
Terve ja hyvinvoiva yhteiskunta.....	14
6) Vihreät	15
Uudistetaan taloutta ja parannetaan työllisyyttä	15
Puututaan hoivakriisiin, tuetaan lapsia ja nuoria ja parannetaan mielenterveyspalveluita	17

1) Keskusta

Oikeus työhön, velvollisuus työhön

- Nykytasoinen hyvinvointi on mahdollista vain, mikäli yhä useampi suomalainen tekee työtä ja työn määrä yhteiskunnassamme kasvaa. Siksi jokaisen työkäisen ja työkykyisen on tehtävä osansa maamme hyväksi. Ja jokaisen on saatava tehdä työtä. Ikääntyvä Suomi tarvitsee osaajia myös ulkomailta.
- Suomeen on tehtävä kansallinen ohjelma työvoimapulaan vastaamiseksi. Siinä etsitään ratkaisuja tuottavuuden parantamiseen, työllisyysasteen nostoon, työkyvyttömyyden ehkäisyyn ja vähentämiseen, koulutuksen uudelleen suuntaamiseen, aikuiskoulutukseen, työperäisen maahanmuuton lisäämiseen, kotouttamiseen, eläkeikäisten kannustamiseen työelämään ja työhyvinvoinnin lisäämiseen.
- Keskusta on valmis uudistamaan radikaalisti työttömyysturvaa tavalla, joka kannustaa työn vastaanottamiseen, mutta samalla ansiosidonnainen työttömyysturva ulotetaan kaikille.
- Työllisyyspolitiikan ja -palvelujen on huomioitava yksilöllinen työkyky, tuettava sen ylläpitoa ja palauttamista. Ja edistettävä aidosti työn saantia. Sosiaali- ja työttömyysturvaa tulee kehittää osallistavaan ja kannustavaan suuntaan.

Työelämän ovet auki kaikille

- Työuria on pidennettävä alusta, keskeltä ja lopusta. Yksinkertaisin keino on kannustaa työelämässä jo olevia jatkamaan työskentelyä nykyistä pidempään. Eläkeiän saavuttaneille tulee luoda ansiotuloihin tuntuva verovähennys, joka kannustaa heitä jatkamaan työelämässä.
- Pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi tarvitaan työntekijää kannustava ja työnantajan riskiä vähentävä Työelämän portaat -malli: ensimmäisten kuukausien aikana työntekijän sosiaaliturvaa ei leikata. Vastaavasti työnantajalle palkkakustannukset ovat työ- ja virkaehtosopimusten vähimmäispalkkoja pienemmät. Tavoitteena on se, että vuoden aikana aiempi pitkäaikaistyötön olisi pysyvässä työsuhteessa, eikä sosiaaliturvaa enää tarvita.
- Työ on myös osatyökykyisten oikeus. Usein kyse on työelämän asenteiden muuttamisesta. Tarvitaan myös yksilöllisiä ratkaisuja polun löytämiseksi työelämään. Työkanava Oy:n toimintaa on vakiinnutettava ja vahvistettava osatyökykyisten työllisyyden parantamiseksi.
- Yksilöllisiä kuntoutusohjelmia on lisättävä työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osallisuuden parantamiseksi ja työelämään osallistumisen kynnyksen madaltamiseksi.
- Työturvallisuuslaki tulee muuttaa tunnistamaan paremmin henkinen kuormitus.
- Oppisopimuskoulutus tuplattava, vaikuttavampaa aikuiskoulutusta
- Oppisopimuskoulutuksen määrä on tuplattava ja siitä on maksettava yrityksille kohtuullinen korvaus. Oppisopimuskoulutusta on kohdennettava entistä enemmän ammatinvaihtajille.
- Aikuiskoulutusta on kehitettävä vastaamaan entistä paremmin työelämän ja työtehtävien muutoksiin sekä työntekijän osaamisen parantamistarpeisiin. Työkäisten osaamisen päivittäminen on mahdollistettava lyhyempien ja kohdennettumpien koulutuskokonaisuuksien kautta.
- Paikallisessa sopimisessa otettava harppaus eteenpäin
- Paikallista sopimista on vahvistettava. Liikkeelle voidaan lähteä poistamalla alle 30 työntekijää työllistävien yleissitovaa työehtosopimusta noudattavien yritysten paikallista sopimista koskevat esteet. Tässä yhteydessä vahvistetaan henkilöstön osallistumista yritysten hallintoon.

Työttömyysturvaan peruskorjaus

- Ansiosidonnaisen työttömyysturvan enimmäiskesto tulee porrastaa työssäolon pituuden mukaan siten, että lyhyempi työssäoloaika kartuttaa lyhyemmän enimmäiskeston. Muutetaan työssäoloehdon kertyminen palkkatuloihin perustuvaksi (ns. euroistaminen).

- Yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi ansiosidonnainen työttömyysturva ulotetaan kaikille. Pidemmän tähtäimen tavoitteena on mahdollistaa työttömyysturvan kerryttäminen sekä palkansaaajana että yrittäjänä tehdystä työstä (ns. yhdistelmävakuutus).
- Ikääntyneiden työllisyyden parantamiseksi jatketaan varhaisten työelämästä poistumisen reittien purkamista kuten jäljelle jääneet työttömyysturvan ikäsidonnaiset poikkeukset
- Työmarkkinatuki kytketään aiempaa tiiviimmin tarpeen mukaisiin yksilöllisiin palveluihin.

Vauhtia työperäiseen maahanmuuttoon!

- Työperäistä maahanmuuttoa on lisättävä vähintään 15 000 henkilöllä vuodessa.
- Maahanmuuttovirasto tulee pilkkoa kahtia siten, että työperäisen maahanmuuton lupa- ja muut asiat eriytetään muista toiminnoista työperäisen maahanmuuton sujuvan käsittelyn turvaamiseksi kaikissa olosuhteissa
- Työperäisen maahanmuuton oleskelulupien käsittelyaika on säädettyä yksi kuukausi
- Ulkomaalaisille erityisosaajille ja heidän perheilleen tulee tarjota kahden viikon palvelulupa. Tämän tulee pitää sisällään tunnistautuminen, työluvan saaminen ja kaikki muut käytännön toimet pankkitilin avaamisesta henkilöturvaturvun saamiseen
- Kansainvälisten opiskelijoiden määrää on lisättävä ja Suomessa opiskelleille valmistuneille ulkomaalaisille on myönnettävä työ- ja oleskelulupa viideksi vuodeksi.
- Työperäisesti Suomeen tulleiden osalta perheen yhdistämisestä pitää tehdä joustavampaa.
- Työvoiman saatavuusharkinnasta voidaan luopua.

Tulot ja menot tasapainoon – kahden vaalikauden talouden tervehdyttämisohjelma

- Hyvinvointiyhteiskunta pelastuu, jos kansantalouden lisäksi julkinen talous on vakaa ja vahva.
- Hyvinvointia ei voi rakentaa jatkuvan velkaantumisen varaan. Velkaantuminen on kyettävä katkaisemaan heti, kun ajat palaavat kohti normaalia. Se on tärkeää etenkin tulevien veronmaksajien - lasten ja nuorten - vuoksi
- Julkinen talous on tasapainotettava kestävällä kasvulla, vastuullisella taloudenpidolla ja uudistuksilla muun muassa työttömyys- ja asumistukijärjestelmiin. Asioita voidaan myös tehdä julkisella sektorilla uudella tavalla, vaikuttavuutta lisäten ja digitalisaatiota hyödyntäen.
- Pidemmän aikavälin toimenpiteenä on vahvistettava myös työeläkejärjestelmän taloudellista kestävyttä muun muassa sallimalla aiempaa suurempien sijoitus - tuottojen tavoittelu.
- Työn määrää ja tuottavuutta on kasvatettava. Lisäksi on oltava valmius julkisten menojen uudelleen tarkasteluun ja kohdentamiseen, menokuriin ja -leikkauksiin sekä verotuksen muutoksiin.
-

Julkinen talous tervehdytettävä kahdessa vaalikaudessa etupainotteisesti

- Julkinen talous tulee vakauttaa normaaliolojen vallitessa kahdessa vaalikaudessa. Vuonna 2030 julkinen talous olisi tasapainossa ja julkisen velan määrä suhteessa BKT:hen kääntynyt laskuun.
- Keskustan tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta kahden seuraavan vaalikauden aikana yhteensä 9 miljardilla eurolla. Toimet on tehtävä lähtökohtaisesti etupainotteisesti ensi vaalikaudella, mutta niissä on samalla otettava huomioon kansantalouden suhdannetilanne Vaalikauden 2023–2027 julkisen talouden vahvistamisurakka voidaan jakaa neljään kokonaisuuteen:
 - Valtion menojen priorisointi, rahankäytön tehostaminen ja tuottavuustoimet sekä säästöt
 - Verojen korottaminen
 - Työllisyyden ja talouskasvun vahvistaminen
 - Kuntien ja hyvinvointialueiden tuottavuustoimet
- Menokehyksiin sitouduttava, kehysten oltava kattavat
- Kriisivuosien jälkeen tulevilla vaalikausilla on palattava kattavaan kehysmenettelyyn. Kriisien varalle on etukäteen rakennettava erillinen poikkeusmekanismi ja sovittava yhteiset säännöt sen käyttöönoton arvioimiselle. Kynnys poikkeusmekanismiin käyttöönotolle tulee asettaa korkealle.

- Menokehysten tulee lisäksi olla mahdollisimman kattavat siten, että ne pitävät sisällään myös investointimenot aiempaan tapaan.

Valtion menoja priorisoitava

- Suurista menolisäyksistä ja veronkevennyksistä, ilman vastaavia samanaikaisia sopeutustoimia toisaalla, on pidättäydyttävä siihen saakka, että julkinen talous on tasapainossa.
- Valtiovarainministeriön menokartoituksen pohjalta on käytävä läpi valtion menojen vaikuttavuus ja päätettävä tarvittavista uudelleenkohdennuksista.
- Kokonaisveroastetta ei pidä nostaa nykyisestä. Yritysten, yrittäjien ja työnteon verotusta Keskusta ei kiristä. Ottaen huomioon kasvavat hyvinvointimenot realismia ei ole myöskään merkittävä verotuksen keventäminen
- Suomessa syntyvästä tulosta on maksettava verot Suomeen. Suomen on edistettävä aktiivisesti EU:ssa ja OECD:ssa veronvälttelyä estäviä toimia.

2) Kokoomus

Nyt on oikea aika kääntää Suomen talous ja suomalaisten elintaso nousuun

Kokoomus haluaa kääntää Suomen talouden kasvuun ja päästöt laskuun. Haluamme, että suomalaisten elintaso ja ostovoima nousevat, ja että rahaa jää unelmien toteuttamiseen. Kokoomuksella on hallussaan kasvun kaava.

Haluamme parantaa markkinatalouden toimintaa keventämällä sääntelyä ja purkamalla markkinoille tulon esteitä. Ja näillä keinoin se tehdään:

- Laitamme Suomen talouden kasvun edellytykset kuntoon. Vauhditamme investointeja Suomeen ja parannamme kansantalouden kilpailukykyä Kokoomuksen kasvun kaavan mukaisesti. Otamme Suomen kaupungit, kunnat ja alueet entistä tiiviimmin kumppaneiksi kasvun luomiseen.
- Parannamme suomalaisen yrittäjyyden edellytyksiä. Varmistamme yrityksille kannustavan, vakaan ja ennustettavan toimintaympäristön ja verotuksen. Helpotamme investoimista Suomeen sekä varmistamme sujuvat lupaprosessit.
- Parannamme suomalaisten yritysten vientimahdollisuuksia. Jatkamme EU:n sisämarkkinoiden syventämistä ja kansainvälisen kaupan vapauttamista Suomen vientimahdollisuuksien edistämiseksi. Vähennämme riippuvuutta diktatuureista.
- Toteutamme reilun kilpailun ohjelman. Puramme markkinoille tulon esteitä, lisäämme yritysten välistä kilpailua, kevennämme sääntelyä ja puramme tarpeettomia normeja kuluttajahintojen laskemiseksi. Uudistamme muun muassa alkoholipolitiikan, raideliikenteen kilpailun, rahapelijärjestelmän ja julkiset hankinnat sekä kevennämme apteekkisääntelyä vastuullisen markkinatalouden hengessä.
- Vahvistamme suomalaisten vaurastumisen mahdollisuuksia. Laajennamme osakesäästötilin käyttöalaa, poistamme sen maksimisijoitusrajan ja otamme käyttöön vastasyntyneiden osakesäästötilin. Parannamme omistamisen edellytyksiä käynnistämällä kotimaisen omistajuuden ohjelman.
- Laitamme koko Suomen liikenneyhteydet kuntoon. Toimivat yhteydet Suomen sisällä ja Suomesta maailmalle ovat edellytys talouskasvulle ja huoltovarmuudelle. Lyhennämme tie- ja raideverkon korjausvelkaa sekä huolehdimme meri- ja lentoyhteyksistä. Mahdollistamme toimivan lähijunaliikenteen uusille kaupunkiseuduille, kehitämme nopeampia raideyhteyksiä ja edistämme raideliikenteen kilpailua.
- Otamme kiinni digitalisaation ja datatalouden mahdollisuuksista. Vauhditamme kasvua edistämällä erityisesti pk-yritysten dataosaamista ja digitalisaatiota sekä investointeja nopeisiin yhteyksiin, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Huolehdimme maanlaajuisesta tietoliikenneinfrastruktuurista. Parannamme julkisia palveluita digitalisaation avulla ja avaamme julkisen sektorin dataa tukemaan uusien innovaatioiden syntymistä.
- Uudistamme Suomen asuntopolitiikan. Poistamme asunnottomuutta kohdentamalla yhteiskunnan tukemat vuokra-asunnot niitä eniten tarvitseville. Hillitsemme asumisen hintakehitystä lisäämällä tontti- ja asuntotarjontaa. Uudistamme asumistukijärjestelmän sekä maankäytön ja rakentamisen sääntelyn. Tiivistämme valtion ja kaupunkien välistä kumppanuutta.
- Parannamme suomalaisen ruoantuotannon kilpailukykyä. Varmistamme huoltovarmuuden ja ruokaturvan. Tarjolla on oltava suomalaista turvallista, terveellistä ja kestävästi tuotettua ruokaa. Maataloutta on kehitettävä kilpailukykyiseen, elinvoimaiseen ja yrittäjämäiseen suuntaan. Parannamme ruoka- ja elintarvikeviennin edellytyksiä.
- Varmistamme luonnonvarojen kestävästä käytön. Vastuullinen metsätalous sekä kiertotalous tarjoavat ratkaisuja ilmastonmuutoksen torjuntaan ja tuovat hyvinvointia koko Suomeen. Turvaamme kansallisen metsäpolitiikan.

Nyt on oikea aika lopettaa velaksi eläminen

Kokoomuksen tavoitteena on Suomi, jossa hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus on turvattu myös tuleville sukupolville. Haluamme tasapainottaa julkista taloutta nostamatta kokonaisveroastetta. Haluamme vahvistaa talouskasvua ja luoda uusia työpaikkoja, lisätä tuottavuutta yksityisellä ja julkisella sektorilla sekä priorisoida ja vähentää julkisia menoja. Ja tällaisen operaation se vaatii:

- Laitamme julkisen talouden tulot ja menot tasapainoon. Laadimme kahden vaalikauden mittaisen talouden tervehdyttämisohjelman, jolla Suomen julkinen talous tasapainotetaan ja velkaantuminen lopetetaan vuoteen 2031 mennessä.
- Laskemme Suomen kokonaisveroastetta. Verotus on Suomessa jo kireää. Veronkorotusten sijaan tasapainotamme taloutta kasvu- ja työllisyysvoimilla sekä menoja hillitsemällä.
- Laitamme julkiset menot tärkeysjärjestykseen. Talouden tasapainottamisesta päätettäessä kaikkia kohteita tarkastellaan, mutta säästöjä vältetään koulutus- ja kulttuurimenoista, työllisyyden ja kasvun kannalta kriittisistä menoista sekä maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta.
- Jos lisäämme menoja, säästämme toisaalla. Veronkevennykset rahoitamme ensisijaisesti menosäästöin sekä työllisyyden ja kasvun kannalta vähiten haitallisia veroja kiristämällä.
- Parannamme julkisen sektorin tuottavuutta. Edistämme esimerkiksi vapaakuntakokeiluita, hyödynnämme digitalisaatiota, nopeutamme prosesseja ja suuntaamme resursseja hallinnosta tekemiseen sekä palveluihin. Näin säästetään henkilöstön työaikaa ja jaksamista.
- Nostamme työllisyysasteen 80 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kokoomuksen toimilla 100 000 suomalaista työllistyy ensi vaalikauden aikana. Puramme työntöön esteitä, uudistamme työmarkkinat ja panostamme työhyvinvointiin.
- Teemme työntööstä kaikissa tilanteissa kannattavaa. Uudistamme verotusta ja sosiaaliturvaa sekä puramme kannustinloukkuja, jotta työllä ansaitusta eurosta jää aina vähintään puolet käteen.
- Kevennämme työn verotusta oikeudenmukaisesti kaikissa tuloluokissa. Verojen keventäminen nostaa oikein kohdennettuna talouden kasvua ja kannustaa työntekoon, minkä kautta valtio saa osan veroalen hinnasta takaisin. Emme kevennä verotusta velaksi. Siirrämme verotuksen painopistettä työn ja yrittämisen verotuksesta haittojen, päästöjen ja kulutuksen verotukseen.
- Uudistamme suomalaista työelämää ja työmarkkinoita. Lisäämme sopimisen vapautta kaikilla työpaikoilla. Edistämme työrauhaa yhteiskunnassa. Porrastamme ansiosidonnaisen työttömyysturvan ja laajennamme sen kaikille. Vahvistamme työkykyä, työhyvinvointia ja työelämän tasa-arvoa.
- Nopeutamme kansainvälistä rekrytointia. Suomen työikäinen väestö vähenee samaan aikaan, kun ikääntyneiden määrä kasvaa. Yhtälö haastaa hyvinvointimme perustaa. Kevennämme koko kansainvälisen rekrytointin ketjun byrokratiaa. Varmistamme, että Suomeen pääsee sujuvasti töihin ja että työluvut myönnetään nopeasti.

Lisää hyvinvointia ja vähemmän syrjäytymistä. Nyt on oikea aika.

Kokoomuksen tavoittelema Suomi on hyvä yhteiskunta niin lapsille, nuorille, työikäisille kuin ikäihmisille. Haluamme edistää suomalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä panostaa syrjäytymisen ja muiden ongelmien ennaltaehkäisyyn. Haluamme nopeuttaa suomalaisten pääsyä sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä turvata jokaiselle suomalaiselle toimivan arjen. Tässä on reseptimme:

- Nopeutamme sosiaali- ja terveyspalveluihin pääsyä. Parannamme palveluiden saatavuutta muun muassa etävastaanoilla ja muilla digitaalisilla palveluilla.
- Edistämme ihmisten aitoa mahdollisuutta valita sosiaali- ja terveyspalveluissa. Hyödynnämme palvelujen järjestämisessä muun muassa Kela-korvausta, palveluseteleitä ja henkilökohtaista budjetointia.
- Hyödynnämme sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa myös yrityksiä ja järjestöjä. Parannamme monituottajuudella palveluiden laatua ja kustannustehokkuutta. Valvomme palveluiden laatua tuottajasta riippumatta ja puutemme havaittuihin epäkohtiin.

- Teemme määrätietoisesti toimenpiteitä hoitajapulan ratkaisemiseksi. Panostamme hoitajien koulutukseen, työhyvinvointiin, kehittymismahdollisuuksiin ja kansainväliseen rekrytointiin.
- Panostamme terveyden ja hyvinvoinnin ongelmien ennaltaehkäisyyn. Toteutamme terapiatakuun ja parannamme mielenterveyspalveluita. Hoidamme ongelmat varhaisessa vaiheessa, jotta niiden inhimilliset ja yhteiskunnalliset kustannukset jäävät mahdollisimman pieniksi. Vähennämme liikkumattomuutta edistämällä mahdollisuuksia arjen aktiiviseen elämäntapaan.
- Turvaamme jokaiselle ikäihmiselle arvokkaan vanhuuden. Laitamme ympärivuorokautisen hoidon, asumispalvelut, kotihoidon ja omaishoidon kuntoon kokonaisuutena. Tuemme omaishoitajien jaksamista. Huolehdimme senioreiden aktiivisen elämäntavan ylläpidosta.
- Poistamme vammaisten ihmisten elämisen ja osallistumisen esteitä. Suunnittelemme kaupunkiympäristön esteettömäksi sekä palvelut saavutettaviksi. Huomioimme päätöksenteossa esimerkiksi liikunta-, kuulo- ja näkörajoitteet sekä kehitysvammat. Turvaamme vammaisille ihmisille mahdollisuudet osallistua työelämään.
- Helpotamme lapsiperheiden arkea. Turvaamme perheille palvelut arjen helpottamiseksi. Varmistamme ennaltaehkäisevät palvelut ja varhaisen puuttumisen, jotta apua ja tukea saa ennen kuin ongelmat kasvavat moninkertaisiksi. Vahvistamme lasten ja nuorten hyvinvointia.
- Kehitämme perhevapaita tasa-arvon ja työllisyyden lähtökohdista. Huomioimme lapsen edun ja perheiden yksilöllisen näkökulman.
- Vahvistamme suomalaisten yhteisöllisyyttä ja ehkäisemme syrjäytymistä. Rakennamme tasa-arvoista ja yhdenvertaista Suomea. Vahvistamme turvallisuuden tunnetta. Teemme töitä sen eteen, että jokainen kokisi olevansa osa yhteiskuntaa.

3) Perussuomalaiset (ei varsinaisesti nimettyä vaaliohjelmää)

- Suomessa pitää puuttua kannustinloukkuihin keventämällä ansiotuloverotusta.
- Ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisen on oltava vaihtoehto.
- Asumistukijärjestelmää on pyrittävä uudistamaan siten, että se kannustaa paremmin työn perässä muuttamiseen.
- Kohtuuhintaista asuntotuotantoa suomalaisten tarpeisiin tarvitaan lisää.
- Sosiaaliturvajärjestelmässä tulee siirtyä nykyisestä asumisperusteisesta sosiaaliturvasta kansalaisuusperusteiseen.
- Veronkorotusten ja säätelyn tiellä Suomen talous ei kasva vaan näivettyy

Kannustinloukkujen korjaamiseksi Suomessa tulee mallintaa Ruotsissa 2000-luvulla harjoitettua pitkäjänteistä veropolitiikkaa, jossa ansiotuloverotusta on kevennetty kaikilla tulotasoilla, mikä on tukenut länsinaapurimme vahvaa työllisyyskehitystä. Ruotsissa on keskiansioita nauttivan henkilön verotus useita prosenttiyksikköjä Suomea alhaisempi, jolloin kannustin lisätä työntekoa on merkittävästi korkeampaa kuin Suomessa. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen on myös yksi mahdollinen keino kannustaa työnhakuun nykyistä aktiivisemmin, koska tutkimustiedon mukaan työllistymispiikki havaitaan ansiosidonnaisen kauden loppupuolella. Tämä tarpeellinen uudistus on pyrittävä toteuttamaan työmarkkinaosapuolten kanssa sopien. Samalla ansiosidonnaisen työttömyysturvan piirissä olevien ja sen ulkopuolelle jäävien Kelan työmarkkinatuen ja peruspäivärahan varassa olevien taloudellista eriarvoisuutta tulee pienentää, mikä samalla vähentää toissijaisten tulonsiirtojen tarvetta.

Perustulomallin käyttöönotto ei ole kannatettavaa, koska sen taso ja vastikkeettomuus tekisi työnteosta Suomessa yhä vähemmän houkuttelevaa. Lähtökohdan pitää aina olla, että palkalla tulee toimeen. Työntekijän ostovoiman parantaminen on perussuomalaisille tärkeää.

Kehitetään työmarkkinoita ja yrittäjien eläketurvaa

- Työmarkkinoilla tarvitaan jatkossa joustoja kohentamaan tuottavuutta ja yritysten kilpailukykyä. Tämä tapahtuu parhaiten yleissitovien työehtosopimusten puitteissa.
- Työntekijäpoolimallilla parannetaan osaaikatyöntekijöiden asemaa ja varmistetaan riittävä työvoiman saanti yrityksille.
- Ihmisen työuraa pitää jatkossa lähestyä uudella tavalla, jolloin työhaluiset ja -kykyiset henkilöt voivat eläköidyttyäänkin tehdä esimerkiksi osa-aikatyötä.
- ...Osa-aikatyön suurin ongelma on se, että usein työntekijän ansiot jäävät niin pieniksi, että hänen elämistään pitää tukea yhteiskunnan tulonsiirroilla....
- Yksi ratkaisu tähän ongelmaan on eräänlaisen työvoimapoolin luominen, joka on työnantajien käytössä oleva työvoimavaranto, joka perustuu vapaaehtoiseen yritysten väliseen yhteistyöhön ja johon eri työnantajien palveluksessa olevat työntekijät tai ulkopuoliset työhaluiset voivat ilmoittautua. Työvoimapooli eroaa perinteisestä työvoiman välityksestä siinä, että se perustuu vapaaehtoiseen järjestelyyn ilman hallinnollisia organisaatioita, eikä siinä makseta välityspalkkioita, kuten tavanomaisessa työvoimanvuokrauksessa tehdään. (s.8)
- "... Uuden tyyppinen tapa järjestää töitä matalapalkka-aloilla kokoaikaistaa työsuhteita,
- parantaa työntekijöiden ansiotasoa, tuottaa lisää verotuloja ja vähentää toissijaisten sosiaaliturvan ja asumistuen tarvetta..."

4) SDP

Suomesta koulutuksen kärkimaa

SDP haluaa rakentaa Suomea, joka on avoin, rohkea ja kekseliäs. Tavoitteenamme tulee jatkossakin olla maailman osaavin kansa, koska vain siten olemme kilpailukykyisiä ja voimme varmistaa kaikille mahdollisuuden tavoitella omia unelmiaan.

- Tehdään suomalaisesta peruskoulusta maailman paras.
- Lisätään yksilöllistä tukea oppimiseen kaikille koulutusasteille.
- Tavoitellaan laadukasta, maksutonta varhaiskasvatus ja kaksivuotista esiopetusta.
- Huolehditaan riittävästä henkilöstömäärästä aina varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen.
- Panostetaan henkilöstön hyvinvointiin ja osaamiseen.
- Parannetaan opiskelijoiden toimeentuloa ja vähennetään opintotuen lainapainotteisuutta.
- Nostetaan suomalaisten koulutustasoa ja asetetaan tavoitteeksi, että 2030-luvulla yli 60 prosenttia nuorista on korkeakoulutettuja.
- Varmistetaan, että jokainen voi kehittää omaa osaamistaan läpi työelämän ja luodaan uusi työelämäkoulutuksen kokonaisuus pitkien tutkintopohjaisten koulutusten rinnalle.

Parempaa työelämää

Työ on yhteiskuntamme kivijalka. Sen pohjalle rakennetaan henkilökohtaista toimeentuloa ja osallisuutta, mutta myös yhteiskunnan menestystä, kilpailukykyä ja vaurautta. SDP:n ajatus on kauan ollut se, että työllisyyden hoito ja hyvien työpaikkojen syntyminen on kestäväntä talouspolitiikkaa, mitä pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa voi tehdä.

- Varmistetaan, että jokaisen oikeus työhön ja osallisuuteen toteutuu.
- Edetään kohti 80 prosentin työllisyysastetta.
- Parannetaan osatyökykyisten mahdollisuuksia osallistua työelämään.
- Pidetään kiinni työelämän reiluista pelisäännöistä. Vahvistetaan sopimisen kulttuuria ja työmarkkinasääntöjä.
- Vastataan työvoimapulaan kokonaisvaltaisesti työoloja ja palkkoja parantamalla sekä työperäistä maahanmuuttoa lisäämällä.
- Torjutaan syrjintää, lisätään työelämän joustavuutta ja tehdään työelämästä perheystävällisempää.
- Parannetaan työelämän tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, lisätään palkka-avoimuutta ja jatketaan perhevapaiden kehittämistä.
- Puututaan työmarkkinarikkisuuden kriminalisoimalla alipalkkaus, vahvistamalla luottamusmiehen asemaa ja lisäämällä työsuojelun resursseja.

Oikeudenmukaista ja vastuullista talouspolitiikkaa

Kestävän kehityksen periaatteet ohjaavat kaikkea SDP:n politiikkaa. Siksi myös kaiken politiikan taustalla on oltava kestävä, oikeudenmukainen talouspolitiikka, joka vaatii sosiaalista ja ekologista kestävyyttä toteutuakseen täysimääräisesti.

- Tehdään reilua talouspolitiikkaa, joka suojaa hyvinvointivaltion toimintaedellytyksiä ja yhteiskunnan heikoimpia.
- Tavoitellaan kestävää kahden prosentin talouskasvua.
- Luodaan kasvua investoimalla koulutukseen, tutkimus- kehitys- ja innovaatiotoimintaan ja vihreään siirtymään.
- Tuetaan suomalaisyritysten kasvua ja kansainvälistymistä.
- Suomalaiset ovat palkkansa ansainneet – siirretään kiky-maksut takaisin työnantajalle.
- Luodaan sähkölle hintakatto ja yhtenäistetään palveluiden maksukatot.
- Taitetaan velkaantuminen 2030-luvulle mennessä.
- Tehdään verotuksesta oikeudenmukaisempaa, tiivistetään veropohjaa ja puututaan verovälttelyyn.
- Huolehditaan siitä, että pieni- ja keskituloisten palkansaajien, yrittäjien ja eläkeläisten verotus ei nouse.
- Haetaan säästöjä toimitiloista, toiminnan uudistamisesta sekä viisaammista hankinnoista.

- Käydään läpi yritystuet ja karsitaan tehottomia ja haitallisia tukia.

Palveluita, jotka toimivat kaikille

Me sosialidemokraatit haluamme turvata sosiaali- ja terveyspalvelut, hoitoon pääsyn ja tarvittavan tuen. Olemme valmiita investoimaan näihin palveluihin ja niitä meille tekeviin ihmisiin.

- Tehdään SDP:n Yleisturva-malliin pohjautuva sosiaaliturvauudistus, joka kannustaa osallistumaan ja torjuu köyhyyttä.
- Huolehditaan siitä, että hoitoon pääsee seitsemässä päivässä riippumatta siitä, onko vaiva polvessa, sydämessä vai mielessä.
- Varmistetaan, että asiakasmaksut eivät ole kenenkään hoidon esteenä ja edetään kohti terveyskeskuskäyntien maksuttomuutta.
- Tarjotaan matalan kynnyksen maksuttomia terveyspalveluita, jotka ovat saatavilla siellä, missä avun tarvitsijakin on.
- Parannetaan suun terveydenhuollon palveluita.
- Varmistetaan työeläkejärjestelmän kestävyys ja jatketaan pienimpien eläkkeiden määrätietoista korottamista.
- Pidetään huolta ikäihmisten toimivista palveluista ja luodaan yksilöllisiin tarpeisiin vastaavia asumisratkaisuja.
- Turvataan vanhusten hoivan riittävä henkilöstömitoitus ja lisätään omaishoidon resursseja.
- Luodaan kansallinen vammaisstrategia turvaamaan vammaisten henkilöiden oikeuksien ja osallisuuden toteutumista.
- Torjutaan lapsiperheköyhyyttä korottamalla elatustukea ja lapsilisän yksinhuoltajakorotusta.
- Parannetaan yksinasuvien asemaa parantamalla toimeentuloa, huomioimalla yksinasuvat sosiaaliturvauudistuksessa ja torjumalla syrjäytymisriskiä.
- Varmistetaan, että jokaisen oikeus työhön ja osallisuuteen toteutuu.
- Edetään kohti 80 prosentin työllisyysastetta.
- Parannetaan osatyökykyisten mahdollisuuksia osallistua työelämään.
- Pidetään kiinni työelämän reiluista pelisäännöistä. Vahvistetaan sopimisen kulttuuria ja työmarkkinasääntöjä.
- Vastataan työvoimapulaan kokonaisvaltaisesti työoloja ja palkkoja parantamalla sekä työperäistä maahanmuuttoa lisäämällä.
- Torjutaan syrjintää, lisätään työelämän joustavuutta ja tehdään työelämästä perheystävällisempää.
- Parannetaan työelämän tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, lisätään palkka-avoimuutta ja jatketaan perhevapaiden kehittämistä.
- Puututaan työmarkkinarikollisuuteen kriminalisoimalla alipalkkaus, vahvistamalla luottamusmiehen asemaa ja lisäämällä työsuojelun resursseja.

5) Vasemmistoliitto

Hyvää työtä kaikille

Palkalla on tultava toimeen. Järjestäytyminen luo turvaa työelämään. Elämä on muutakin kuin palkkatyötä.

- Yleissitovien työehtosopimusten rinnalle ja niitä täydentämään tarvitaan myös lainsäädäntöä vähintään 12 euron tuntikohtaisesta vähimmäispalkasta. Lakisääteinen minimipalkka tarvitaan, jotta pienimmät palkat saadaan nousemaan. Lisäksi suuri joukko työntekijöitä on tällä hetkellä yleissitovien työehtosopimusten luoman suojan ulkopuolella. Liian pienen palkanmaksun muodossa tapahtuva ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö kasvaa Suomessa. Lakisääteinen vähimmäispalkka selkeyttää tilannetta ja takaa kohtuullisen vähimmäispalkan jokaiselle työntekijälle. Vähimmäispalkka on sidottava Euroopan sosiaalisen peruskirjan kohtuullisen palkan laskentamalliin, ja sen on oltava vähintään 12 euroa.
- Luottamusmiehen asemasta on säädettävä lailla. Suomalainen työmarkkinamalli on perustunut siihen, että työntekijät ja työnantajat sopivat keskenään työehtosopimusten sisällöistä valtakunnallisissa neuvotteluissa. Nyt työnantajaliitot ovat määrätietoisesti ajaneet sopimisen pilkkomista yhä pienempiin kokonaisuuksiin, yritys- ja yksilötasoisiiin neuvotteluihin, jolloin työntekijän neuvotteluasema heikkenee. Työntekijöiden aseman, oikeuksien ja neuvottelumahdollisuuksien turvaamiseksi on luottamusmiehen asemasta säädettävä nykyistä tiukemmin lailla (säilyttäen työehtosopimuksessa määritetyn luottamusmiehen ensisijaisuuden).
- Ammattiliitoille tulee antaa joukkokanneoikeus, jotta ne voivat puolustaa haavoittuvassa asemassa olevia. Monet hyväksikäyttöä kokeneet työntekijät eivät työpaikkojen menettämisen ja taloudellisten tappioiden pelossa voi tai halua itse lähteä vaatimaan oikeuksiaan oikeusteitse. Kun ammattiliitoille annetaan joukkokanneoikeus, huolehditaan ammattiyhdistysliikkeen mahdollisuuksista puuttua epäkohtiin myös silloin, kun yksittäisellä työntekijällä ei ole siihen tosiasiallisia keinoja.
- Palkkavarkaus on saatava kuriin. Ulkomaalaisen työvoiman hyväksikäyttö on kasvava ongelma monilla aloilla. Sanktioiden liian pientä palkkaa maksaville työnantajille tulee olla riittävät, jotta tähän ihmisoikeuksia polkevaan ja epäreilua kilpailua luovaan toimintaan on mahdollista puuttua. Työntekijöiltään varastava ja työehtoja polkeva työnantaja toimii myös muita, rehellisesti toimivia yrittäjiä vastaan. Alipalkkauksesta on säädettävä tuntuvat hallinnolliset ja taloudelliset sanktiot. Lopulta alipalkkaus tulee vähimmäispalkkalain myötä kriminalisoida.
- Veronumeron käyttöä tulee laajentaa. Veronumero on ollut hyväksi havaittu tapa puuttua työehtojen polkemiseen. Veronumero on yksilöllinen numerosarja, joka on näkyvillä työntekijän tunnistekortissa. Tällä hetkellä veronumero on pakollinen rakennus- ja telakkatyömaille. Veronumeron käyttöä tulee laajentaa myös palvelualoille, kuten ravintola-alalle. On myös selvitettävä lainsäädännöllisiä mahdollisuuksia perustaa hyväksikäytölle erityisen alttiille EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tuleville työntekijöille valtion ylläpitämä älytili. Älytilin avulla näille työntekijöille turvattaisiin oikean suuruiset palkkasaavat, sosiaalivakuutusmaksut, verot sekä lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus.

Köyhyyttä on vähennettävä

Jokaisella on oikeus tulla toimeen ja elää hyvää elämää. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa vähennetään taloudellista eriarvoisuutta. Yllättävinä hetkinä hyvinvointivaltion tulee olla ihmisten turvana.

- Otetaan käyttöön vastikkeeton perustulo. Perustulo on kaikille maksettava vähimmäistoimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu raha, joka verotetaan pois niiltä, jotka eivät sitä tarvitse. Se mahdollistaa aina työskentelemisen ilman paperisotaa ja byrokratiaa ja varmistaa, ettei kukaan sitä tarvitseva jää ilman tukea. Vasemmistoliiton tavoitteena on asteittainen siirtyminen perustuloon. Lisäksi perustulo vapauttaa viranomaiskoneiston resursseja ihmisten valvomisesta ihmisten aitoon tukemiseen. Kaikkien sosiaaliturvan kehittämiseksi tehtyjen päätösten tulee olla linjassa tämän tavoitteen kanssa.

- Perusturvaetuudet on yhtenäistettävä yhdeksi uudeksi etuudeksi. Yksi askel perustulon suuntaan ja sosiaaliturvan byrokratian karsimiseksi on ensisijaisten perusturvaetuuksien yhdistäminen yhdeksi perusturvaetuudeksi, joka on yhdellä lomakkeella haettavissa. Taiteellista ja luovaa työtä tekevien sekä ammattiurheilijoiden työn erityispiirteet on huomioitava sosiaaliturvaa uudistettaessa.
- Nostetaan perusturvan tasoa. Suomi on saanut toistuvasti moitteita Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitealta perusturvan liian matalasta tasosta. Samaan ovat kiinnittäneet huomiota myös kansalaisjärjestöt. Oli sosiaaliturvaudistuksen lopullinen muoto mikä hyvänsä, on perusturva saatava riittävälle tasolle. Myös toimeentulotuen perusosia tulee korottaa puhelin- ja tietoliikennekustannusten verran
- Torjutaan energiaköyhyyttä reilulla tavalla. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on johtanut sähkön hinnan merkittävään nousuun maakaasupulasta johtuen. Valtion on tuettava kohtuuttomien sähkölaskujen kanssa kamppailevia suomalaisia. Otetaan käyttöön Norjan mallin mukainen kompensatio kuluttajille, jossa tuki siirretään suoraan laskuun tiettyyn kattosummaan asti.
- Suomi tarvitsee pysyvän järjestelmän energiarahan maksamiselle. Vihreän siirtymän edetessä tulee tulevaisuudessakin eteen tilanteita, joissa fossiilisten polttoaineiden hintojen nousu voi aiheuttaa kohtuuttomia tilanteita esimerkiksi kaikkein pienituloisimmille tai maaseudulla asuville. Suomeen on luotava järjestelmä, jolla hintojen nousua voi kompensoida sosiaalisin tai alueellisin perustein helposti ja nopeasti.
- Ulosoton suojaosan nosto takuueläkkeen tasolle on tehtävä pysyväksi. Ulosoton suojaosa päätettiin väliaikaisesti nostaa vuodelle 2023 keinona tukea ylivelkaantuneita elinkustannusten noustessa ja selvittää samalla sen vaikutusta työllisyyteen. Suojaosa on pysyvästi nostettava takuueläkkeen tasolle. Ulosotossa olevien velkojen vanhenemisaikaa on lyhennettävä tuntuvasti. Luottotietonsa menettäneiden mahdollisuudet saada esimerkiksi vuokra-asunto tai verkkopankkitunnukset on turvattava. Ulosoton maksutaulukosta on tehtävä progressiivisempi. Samalla on laajennettava yksityishenkilöiden velkajärjestelyä, jonka avulla ulosottoloukusta voi vapautua kohtuullisessa ajassa.
- Työttömyysturvan suojaosa on nostettava 500 euroon. Työttömyysturvan suojaosa oli pandemian aikana 500 eurossa, mikä osoittautui hyväksi tavaksi turvata osa-aikatyötä tekevien työttömien mahdollisuuksia työskennellä ja tienata. Suojaosaa tulee korottaa, jotta työmarkkinatuella ja omalla työllä olisi mahdollista päästä köyhyysrajan yli. Myös yrittäjien mahdollisuus saada työmarkkinatukea ilman yritystoiminnan lopettamista on turvattava pysyvästi, samaan tapaan kuin tehtiin koronapandemian aikana.
- Työvoimapolitiittisista karensseista on luovuttava ja pakkohakemustehtäviä lopetettava. Työvoimapolitiikasta on siirryttävä byrokratiasta ja rangaistuksista työnhakijoiden henkilökohtaiseen tukeen ja työntöön mahdollistamiseen. Työvoimapolitiittiset karenssit tiputtavat työnhakijat pois ensisijaisten sosiaaliturvaetuuksien piiristä toimeentulotuella, mikä syventää köyhyyttä ja vaikeuttaa työn vastaanottamista. Karensseista on luovuttava ja on siirryttävä järjestelmään, jossa työttömyysetuuden maksatus jatkuu heti kun henkilö on korjannut moitittavaa menettelyään. Pohjoismaisesta työnhaun mallin työnhakuelvointeesta on luovuttava, ja on siirryttävä järjestelmään, jossa taataan työnhakijalle mahdollisuus asioida virkailijan kanssa aina kun hänellä on tarve.
- On otettava käyttöön työkyvyttömyyseläkkeen lineaarinen malli. Lineaarilla mallilla tarkoitetaan työkyvyttömyyseläkkeen sovittelun uudistamista siten, että puretaan kannustinloukkuja. Malli tukee erityisesti vammaisten ja muiden työkyvyttömyyseläkkeellä olevien vajaatyökykyisten toimeentuloa ja kannustaa työssäkäyntiin.
- Sairastamisen kulujen alentamiseksi uudistetaan sote-asiakasmaksuja, lääke- ja matkakorvauksia. Suomessa kerätään suhteellisen iso osa sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta omavastuiden ja asiakasmaksujen kautta, mikä syventää erityisesti paljon sairastavien köyhyyttä. Omavastuita ja asiakasmaksuja on Suomessa alennettava siirtymällä yhdistettyyn maksukattoon. Tarvittavien reseptilääkkeiden tulee olla kaikkien saatavilla. Erityisesti pienituloisten tilannetta tulisi helpottaa poistamalla reseptilääkkeistä perittäviä maksuja, jos ne ovat esteenä järkevälle lääkehoidolle.

Terve ja hyvinvoiva yhteiskunta

Saavutettavilla ja laadukkailla sosiaali- ja terveyspalveluilla luodaan hyvän elämän perusta. Jokaisella on oikeus saada apua ja hoitoa silloin kun sitä tarvitsee.

- Kansalaisjärjestöjen ja kansalaistoiminnan rahoitus ja itsenäiset toimintaedellytykset on turvattava. Kansalaisjärjestöt ovat osa toimivaa demokratiaa, ja niiden toimintaedellytykset ja pitkäjänteinen rahoitus on turvattava myös tilanteessa, jossa järjestöjen rahoitus on siirretty pois Veikkaus-voittovaroista valtion budjettiin. Rekisteröityjen yhdistysten oikeus kohtuuhintaisiin pankkipalveluihin on turvattava ja yhdistysrekisterin maksut on poistettava.
- Digitaalinen syrjäytyminen on torjuttava. Digitaatioja pidetään nyky-yhteiskunnassa yhtä oleellisina asioina kuin lukutaitoa tai muuta yleissivistystä. Siksi julkisen vallan on tärkeää huolehtia kiireesti siitä, että jokaisella ikään ja taustaan katsomatta on riittävät digitaidot sekä esteetön pääsy laitteisiin. Lisäksi on huolehdittava, että koulutusta ja digitukea on saatavilla maksutta kaikkialla Suomessa ja ympäri vuoden.

6) Vihreät

Uudistetaan taloutta ja parannetaan työllisyyttä

Hyvinvointivaltion ja vihreiden investointien rahoittaminen edellyttää vahvaa julkista taloutta. Talouden on tuettava ihmisten hyvinvointia ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta sekä istuttava ympäristön kantokyvyn asettamiin rajoihin. Talouden heikko kehitys rapauttaa palveluiden ja sosiaaliturvan rahoitusta. Työikäisen väestön vähentyminen aiheuttaa paineita julkiselle taloudelle, ja pula osaavasta työvoimasta näkyy lähes kaikilla aloilla. Vihreät toteuttaa politiikkaa, joka edistää uusia investointeja, yritystoimintaa ja työllisyyden kasvua. Panostukset koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen sekä vihreisiin investointeihin maksavat itsensä takaisin ja luovat pohjan tulevaisuuden menestykselle. Vihreät edistää toimivia markkinoita ja yrittäjämynönteistä yhteiskuntaa, joka minimoi yrittäjyyden esteitä ja varmistaa reilun kilpailun yritysten välillä.

Valtiontalouden tasapainottamiseksi tarvitaan myös veronkorotuksia ja menosäästöjä. Vihreät siirtäisi verotuksen painopistettä työn sijaan kestäväntöntä kulutusta suitsiviin veroihin. Emme halua leikata heikommassa asemassa olevilta tai yhteiskunnan tulevaisuuden eväistä, kuten koulutuksesta. Sen sijaan on leikattava esimerkiksi ympäristölle haitallisia tukia ja tilkittävä veropohjan aukkoja.

Yritystukia on tarkasteltava kriittisesti, sillä pysyvä riippuvuus tuista estää taloutta uudistumasta. Valtion kannattaa kuitenkin edistää elinkeinojen uudistumista ja vihreää siirtymää väliaikaisilla panostuksilla esimerkiksi uuteen teknologiaan. Nämä investoinnit Vihreät rahoittaisi myymällä harkitusti sellaisia valtion omistamia yhtiöitä, jotka eivät toteuta yhteiskunnan kannalta oleellista tehtävää.

- Toteutetaan vihreä verouudistus, jossa verotuksen painopistettä siirretään työn verotuksesta ympäristöhaittojen, varallisuuden ja kulutuksen verottamiseen.
- Nostetaan työllisyys 80 prosenttiin mm. nostamalla koulutustasoa, purkamalla kannustinloukkuja, puuttamalla työikäisten mielenterveysongelmiin ja helpottamalla työn ja perhe-elämän yhteensovittamista.
- Poistetaan työlupien saatavuusharkinta työhön johtavan maahanmuuton edistämiseksi. Tehdään työelämästä joustavampaa ja huolehditaan, että jokainen työntekijä saa riittävän toimeentulon.
- Varmistetaan, että yrittäjä saa palvelut helposti yhdeltä luukulta ilman turhaa byrokratiaa. Parannetaan yrittäjien sosiaaliturvaa.
- Torjutaan veronkiertoa ja tehdään verotuksesta reilumpaa niin, että se kaventaa tulo- ja varallisuuseroja.
- Suunnataan valtion yritys- ja verotuet pääasiassa tutkimukseen ja kehitykseen sekä muuhun elinkeinoja uudistavaan toimintaan.
- Otetaan käyttöön terveysvero, jolla vähennetään epäterveellisten elintarvikkeiden kulutusta.
- Tehostetaan markkinoiden toimintaa ja kilpailua. Vahvistetaan vapaata kilpailua julkisista hankinnoista ja tavoitellaan julkisten hankintojen kustannusten vähentämistä 300 miljoonalla eurolla.
- Varmistetaan julkisten hankintojen vastuullisuus. Uudistetaan ansiosidonnainen työttömyysturva sitomalla sen kesto suhdannevaihteluun

Vihreät sitoutuu tasapainottamaan valtiontalouden vuoteen 2035 mennessä. Tämä tarkoittaa julkisen talouden vahvistamista noin 9 miljardilla eurolla. Velkasuhteen kasvu on taitettava siten, että samalla mahdollistetaan välttämättömät investoinnit ilmastomuutoksen ja luontokadon torjuntaan ja osaamisen vahvistamiseen. Seuraavalla vaalikaudella tasapainottamisen painopisteen on oltava rakenteellisissa uudistuksissa. Rakenteelliset uudistukset vaikuttavat yleensä vasta pidemmällä aikavälillä. Siksi rakenteellisten uudistusten toimeenpano on kiireellistä. Työllisyyden parantamiseksi Vihreät nostaisi koulutustasoa, helpottaisi työperäistä maahanmuuttoa ja toteuttaisi byrokratiaa ja kannustinloukkuja vähentävän kokonaisuudistuksen sosiaaliturvaan. Lisäksi Vihreät uudistaisi ansiosidonnaista työttömyysturvaa muun muassa sitomalla sen keston suhdannevaihteluun ja laajentamalla sen kaikille. Lisäisimme kilpailua ja kehittäisimme julkisia hankintoja. Näillä rakenteellisilla uudistuksilla on suurin rooli talouden tasapainottamisessa useamman vaalikauden aikajänteellä. Rakenteellisten uudistusten lisäksi on välttämätöntä myös leikata kasvavia menoja ja vahvistaa veropohjaa. Sopeutuksessa ei tule leikata koulutuksesta tai heikentää heikoimmassa asemassa olevien asemaa. Talouden sopeuttaminen on tehtävä niin, että toimet tukevat talouden uudistumista, päästövähennyksiä, köyhyyden vähentämistä sekä sukupuolten tasa-arvoa. Näin talous saadaan aidosti kestäväälle pohjalle. Liian rajuilla ja nopeilla leikkauksilla romutettaisiin hyvinvointivaltio ja syötäisiin kasvun eväät.

Vihreille köyhyyden vähentäminen on yksi politiikan tärkeimmistä tehtävistä. Ensin pandemia ja sitten energiakriisissä äkillisesti kohoavat elinkustannukset ovat paljastaneet entistäkin selvemmin Suomen vanhanaikaisen sosiaaliturvajärjestelmän aukot ja umpikujat. Kriisien keskellä tulo- ja varallisuuserot ovat jälleen kasvaneet. Erityisesti lapsiperheiden köyhyydellä on pitkät jäljet, ja vaara sukupolvien yli jatkuvasta eriarvoisuuden kierteestä kasvaa. Oikeudenmukaista yhteiskuntaa ei rakenneta sosiaaliturvaa leikkaamalla. Sen sijaan tilkkutäkkimäinen suomalainen sosiaaliturva on päivitettävä 2020-luvulle. Vihreiden jo pitkään ajama perustulo ratkaisisi monta kannustinloukkuihin ja tukien joustavuuteen ja yhteensovittamiseen liittyvää ongelmaa. Perustulo olisi jokaiselle täysi-ikäiselle kuuluva vastikkeeton 600 euron etuus, joka korvaisi sitä pienempiä nykyisiä tukia ja takaisi, että työnteko kannattaa aina. Lisäen perustulo olisi vähintään nykyisen perusturvan suuruinen. Verotus keräisi perustulon asteittain pois niiltä, jotka eivät sitä tarvitse. Perustulo vähentäisi ihmisten pompottelua luukulta toiselle ja antaisi heille valtaa oman elämänsä suunnitteluun. Perustulo on suuri uudistus, mutta köyhyyttä on vähennettävä myös nopeammilla keinoilla. Vihreät haluaa korottaa perusturvaa ja vähentää byrokratiaa lisäämällä automatisointia tukien ja etuuksien myöntämisessä. Paremmen toimivan sosiaaliturvan avulla toimeentulotuki voidaan palauttaa aidosti väliaikaiseksi ja viimesijaiseksi tueksi.

- Nostetaan perusturvaetuuksien tasoa 50 eurolla ja korotetaan köyhien lapsiperheiden etuuksia.
- Poistetaan perus- ja ansioturvan kytkös, jotta perusturvan parannukset kohdentuvat vain perusturvan varassa oleville.
- Toteutetaan perusturvaetuuksien yhdistäminen yhdeksi tueksi.
- Korjataan toimeentulotukea oikeudenmukaisemmaksi.
- Otetaan käyttöön energiaraha, joka tukisi pienituloisia elinkustannusten noustessa.
- Alennetaan sote-palveluiden asiakasmaksuja ja yhdistetään terveysmenojen maksukattoja.
- Laajennetaan ansiopäivärahan maksamista myös työttömyyskassaan kuulumattomille.
- Otetaan ensimmäisenä askeleena kohti perustuloa käyttöön kaikille täysi-ikäisille maksettava vastikkeeton 200 euron takuutulo, joka parantaa merkittävästi tuensaajien mahdollisuutta tehdä töitä ja hyödyttää erityisesti pienituloisia.
- Tuetaan velkaongelmaisia oikea-aikaisesti ja riittävästi.

Vihreät vastaukset kustannuskriisiin

Sosiaaliturvan tehtävä on nostaa ihmisiä pois köyhyydestä ja toimia turvaverkkona, kun elämäntilanteet muuttuvat äkisti. Äkillisen elinkustannusten nousun keskellä ihmisiä tulee auttaa tuella, joka kohdistuu sitä todella tarvitseville. Muutoin vaarana on inflaation kiihtyminen entisestään. Esimerkiksi energiakriiseissä tuissa on säilytettävä kannustimet vähentävät energian käyttöä. Siksi Vihreiden esittämän energiarahan kaltaiset suorat tuet ja perusturvan ylimääräiset korotukset ovat hyviä keinoja vastata elinkustannusten nousuun.

Puututaan hoivakriisiin, tuetaan lapsia ja nuoria ja parannetaan mielenterveyspalveluita

Me Vihreät haluamme ratkaista hoivapalveluiden kriisin. Se vaatii julkisten peruspalvelujen vahvistamista, jotta kukaan ei tipahda avun ulkopuolelle. Myös yritysten ja järjestöjen täydentävillä palveluilla voi olla merkittävä rooli hoitovelan ratkaisemisessa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden kestävyden ja yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi on painopistettä siirrettävä ennaltaehkäisyyn. Palveluita on kehitettävä tutkittuun tietoon nojaten. Julkisessa keskustelussa sosiaalityö uhkaa toistuvasti jäädä terveyspalvelujen varjoon. Siksi sosiaalipalveluiden kehittämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota hyvinvointipalveluiden osana.

Mielenterveys on syytä ottaa yhtä vakavasti kuin fyysinen terveys. Meidän tulee puuttua myös mielenterveysongelmien juurisyihin ja muuttaa yhteiskuntaamme vähemmän suorituskeskeiseksi.

- Panostetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa erityisesti ennaltaehkäisyyn.
- Edistetään hoitosuhteiden jatkuvuutta ja palveluiden yhteensovittamista oma tiimi -mallin avulla.
- Lisätään matalan kynnyksen palveluita ja jalkautuvaa työtä.